

**UCHWAŁA NR XXVII/279/21
RADY MIASTA PUŁAWY**

z dnia 28 stycznia 2021 r.

w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Wspierania Rodziny dla miasta Puławy na lata 2021-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 821), Rada Miasta Puławy uchwała co następuje:

§ 1.

Uchwala się i przyjmuje do realizacji Miejski Program Wspierania Rodziny dla miasta Puławy na lata 2021-2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Puławy i Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puławach.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta
Puławy

Bożena Krygier

Miejski Program Wspierania Rodziny dla Miasta Puławy na lata 2021-2023

Spis treści

I. Wprowadzenie

II. Podstawy prawne

III. Diagnoza sytuacji rodzin w Puławach

IV. Cel programu

1. Cel główny i cele szczegółowe
2. Działania realizowane w ramach Programu
3. Określenie wskaźników Programu

V. Realizacja Programu

1. Harmonogram podejmowanych działań
2. Odbiorcy
3. Realizatorzy
4. Finansowanie
5. Monitoring i ewaluacja
6. Przewidywane efekty Programu

I. Wprowadzenie

Opracowanie Miejskiego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Puławy wynika z art. 176 pkt 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która w swoim zapisie wskazuje, że opracowanie i realizacja trzyletnich programów jest zadaniem własnym gminy w zakresie wspierania rodziny.

Jest to kolejny program, uchwalany w związku z zapisami ustawy. Jego cele, zadania i działania są weryfikowane na etapie opracowania corocznych sprawozdań z realizacji Programu. Obecny program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych przez miasto Puławy od roku 2012 i powstał w oparciu o sprawozdania z realizacji Programu za lata 2018 i 2019 oraz raportu z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Puławy na lata 2017-2019. W dokumentach tych znajdują się podsumowania ewaluacja oraz ocena działań realizowanych na rzecz puławskich rodzin przez instytucje i podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Puławy, zwany dalej Programem wpisuje się w zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Puławy na lata 2017-2025. Dokumenty strategiczne miasta zakładają, że zrównoważony rozwój będzie możliwy przy ograniczeniu występowania problemów społecznych lub całkowitej ich eliminacji. Jednym z celów Strategii jest „Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju”.

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Puławy koncentruje swoje cele i działania na rodzinie explicite jako trwałym związku mężczyzny i kobiety, nakierowanym na macierzyństwo i odpowiedzialne rodzicielstwo, niezależnie, czy rodzice żyją z związku sformalizowanym, czy też nie, ale pozostają w faktycznym związku, wspólnie zamieszkują, gospodarują i wychowują dzieci.

W ujęciu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.”

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek zapewnienia wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, przewidując szereg narzędzi naprawczych. Podniesienie skuteczności udzielanej pomocy ma zapewnić również zintegrowany system wsparcia, oparty na współdziałaniu różnych instytucji i podmiotów mających wspólny cel oraz w zależności od form-określony odrębny obowiązek wspierania rodziny.

Opracowany Program Wspierania Rodziny dla Miasta Puławy zawiera podstawy prawne realizacji Programu, diagnozę sytuacji społecznej Miasta Puławy w odniesieniu do sytuacji rodzin, analizę mocnych i słabych stron, cele i zakładane działania, określa w jaki sposób Program będzie realizowany, jakie mogą być źródła jego finansowania oraz sposób monitorowania i ewaluacji.

II. Podstawy prawne realizacji Programu

Miejski Program Wspierania Rodziny dla Miasta Puławy na lata 2021-2023 jest kontynuacją poprzednich programów wspierania rodziny i wpisuje się w założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Puławy na lata 2017-2025. Obowiązek ustawowy tworzenia trzyletnich Programów wspierania rodziny wynika z zapisów art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i należy do zadań własnych gminy. Do otoczenia opieką i pomocą rodziny, organy władzy państwowej zobowiązuje Konstytucja, a zaraz za nią szereg ustaw oraz dokumentów strategicznych, między innymi :

- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1359).

Kodeks rodzinny i opiekuńczy jest podstawowym źródłem prawa rodzinnego w Polsce, który wszechstronnie reguluje stosunki rodzinne, między innymi kwestie dotyczące zawierania małżeństwa, praw i obowiązków małżonków, małżeńskich ustrojów majątkowych (a także wspólności i rozdzielności majątkowej).

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 969).

W celu powstrzymania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz uzyskania realnej poprawy w prawidłowym wypełnianiu roli opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców (opiekunów) wdrażana jest praca z rodziną. Prowadzone jest kompleksowe wsparcie przy udziale specjalistów, m.in. pracownika socjalnego, asystenta rodziny, psychologa, terapeuty oparte na działaniach naprawczych w celu osiągnięcia korzystnych efektów.

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 821).

Ustawa określa obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych oraz organizację pieczy zastępczej, która spoczywa m.in. na jednostkach samorządu terytorialnego. Obowiązek ten samorząd lokalny realizuje we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami, związkami wyznaniowymi i organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań, które mają na celu przywrócić tej rodzinie równowagę i tym samym odzyskać zdolności do prawidłowego funkcjonowania. Wsparcie to odbywa się w formie pracy z rodziną i jest prowadzone za jej zgodą i przy jej aktywnym współdziałaniu z uwzględnieniem własnych zasobów oraz wsparcia zewnętrznego.

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876).

Wśród wielu zadań, jakie podejmuje pomoc społeczna, znajdują się zadania z obszaru sprawowania opieki dla dzieci częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodziców biologicznych. Jednym z celów w budowaniu systemu opieki nad dzieckiem i rodziną jest rozwój szeroko rozumianej pracy socjalnej, aby dzieci i ich rodziny otrzymały profesjonalne wsparcie w swoim środowisku rodzinnym i nie musiały przebywać poza rodziną.

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 218).

Przepisy tej ustawy nakładają na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie; zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc

w ośrodkach wsparcia oraz tworzenia zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, podejmujących bezpośrednią pracę z rodzinami doświadczającymi przemocy.

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 2277).

Ustawa zobowiązuje gminę do realizacji między innymi takich zadań jak: udzielania rodzinom, zagrożonym przemocą, oraz tym, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050).

Celem ustawy jest przeciwdziałanie narkomani poprzez wdrażane działania profilaktyczne i zaradcze takie jak promocja zdrowego stylu życia, promocja zdrowia psychicznego, informowanie o szkodliwości środków i substancji.

- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.).

Świadczenia rodzinne stanowią jeden z podstawowych elementów polityki prorodzinnej państwa, jako wsparcie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej. Podstawowymi świadczeniami są zasiłki rodzinne uzupełniane dodatkami.

- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.).

Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1329).

Celem ustawy jest udzielenie rzetelnego, uniwersalnego wsparcia w sytuacji nieprawidłowości w przebiegu ciąży, porodu jak również narodziny nieuleczalnie chorego dziecka pomaga rodzicom w radzeniu sobie z trudnymi emocjami. Znaczącą rolę w koordynowaniu, poradnictwie i wsparciu rodzin oczekujących na narodziny dziecka z dysfunkcją rozwojową oraz tych już wychowujących niepełnosprawne potomstwo pełni asystent rodziny.

- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.).

Ustawa reguluje kwestie dostarczania środków utrzymania osobom, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, a w szczególności małoletnim dzieciom.

- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 326 z późn. zm.).

Ustawa określa zasady organizowania i funkcjonowania opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

- Uchwała Rady Ministrów nr 140 z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r. poz. 1007).

Program jest programem wieloletnim w rozumieniu art. 136 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.). Wieloletni rządowy program "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023, zwany dalej "Programem", jest programem wspierania finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz organów prowadzących publiczne szkoły podstawowe w zakresie realizacji zadań, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 910 z późn. zm.). Program jest realizowany w latach 2019-2023 i obejmuje swoim zasięgiem wszystkie województwa. Celem Programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych.

III. Diagnoza sytuacji rodzin w Puławach

Na dzień 31.12.2019 r. w Puławach zameldowanych było 48303 osoby, w tym 46580 osób zameldowanych zostało na pobyt stały, a 1267 osób na pobyt czasowy.

W roku 2019 w mieście urodziło się 375 dzieci, zaś zmarło 495 osób.

Z danych statystycznych wynika, że na terenie miasta zamieszkuje 2366 dzieci do 5 roku życia, 3026 dzieci uczęszczających do młodszych klas szkół podstawowych, 3078 młodzieży w wieku 13-18 lat, 13758 mężczyzn w wieku produkcyjnym, 13002 kobiety w wieku produkcyjnym oraz 12617 seniorów, z przewagą kobiet, których mieszka w Puławach 8651, ponad dwukrotnie więcej niż mężczyzn, których w Puławach mieszka 3966.

Jednocześnie na dzień 31.12.2019 r. ogólna liczba osób bezrobotnych mieszkających w Puławach wyniosła 1056 osób, w tym 540 osób to osoby długotrwale bezrobotne. Stopa bezrobocia w Puławach wyniosła na koniec 2019 r. 5,1%.

Uznając, że rodzina jest fundamentem społecznego rozwoju młodego pokolenia, MOPS oraz inne podmioty działające w obszarze wspierania dziecka i rodziny podejmowały szereg działań wspierających, edukacyjnych, profilaktycznych oraz promujących zdrowy styl życia w rodzinach z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

W realizacji zadań Programu udział biorą poszczególne działy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puławach poprzez m. in. realizowanie działań Zespołu ds. Rodziny, prowadzenie pracy socjalnej, świadczenie usług specjalistycznych, organizowanie społeczności lokalnej, realizowanie działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, prowadzenie grup wsparcia dla kobiet dotkniętych przemocą domową oraz dla rodziców, realizowanie projektów w obszarze aktywizacji społeczno-zawodowej oraz przez inne podmioty działające na terenie miasta w obszarze wspierania dziecka i rodziny. Instytucje realizujące na terenie Puław działania w zakresie wzmacniania funkcji i roli rodziny to przede wszystkim: szkoły, przedszkola, żłobki, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, a także organizacje pozarządowe, które m.in. prowadzą świetlice, poradnictwo specjalistyczne, organizują zajęcia sportowe i kulturalne skierowane do dzieci, młodzieży oraz rodzin.

W latach 2017-2019 poszczególne działania wskazane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla miasta Puławy jako wpływające bezpośrednio na wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju realizowane były poprzez:

- umożliwienie jak największej liczbie rodzin korzystania z różnorodnych form opieki dla dzieci (żłobki, przedszkola, itp.),
- zapewnienie dostępu dzieciom w wieku szkolnym świetlic szkolnych i środowiskowych,
- rozwój świetlicy socjoterapeutycznej z ofertą pomocy w nauce, rozwoju zainteresowań i uzdolnień, rozwoju kultury osobistej oraz atrakcyjnych sposobów spędzania wolnego czasu - dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym, pochodzących z rodzin problemowych,
- utrzymanie i rozwój klas integracyjnych umożliwiających pełną integrację w procesie kształcenia dzieciom z niepełnosprawnościami oraz dostosowanie obiektów szkolnych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami (likwidacja barier urbanistycznych),
- rozwój poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, pedagogicznego i socjalnego) dla rodzin wychowujących dzieci,
- rozwój usług asystenta rodziny dla rodzin mających problemy w obszarze wychowania dzieci, zwłaszcza rodzin, którym zagraża ograniczenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej,
- monitorowanie sytuacji rodzin i dzieci skierowanych do pieczy zastępczej oraz współpraca w procesie usamodzielnienia,
- tworzenie warunków do rekreacji, krzewienia kultury fizycznej i sportu oraz rozbudzania zainteresowań poznawczych wśród dzieci i młodzieży, poprzez organizację imprez sportowych i rekreacyjnych, tworzenie kawiarenek tematycznych, ścieżek edukacyjnych i innych przedsięwzięć.

Jednocześnie, istotnym celem realizowanym na rzecz wzmocnienia funkcji rodziny są:

- profilaktyka i edukacja społeczna w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

- zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin w których występuje przemoc, w tym poprzez procedury „Niebieskie Karty”,
- przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkomanii i innym uzależnieniom.

Poniższe zestawienia wskazują na liczbę i formę podejmowanych działań w wymienionych celach:

Tabela 1. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju.

	2017	2018	2019
Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju.			
liczba rodzin objętych „programem 500+”	2780	2651	2626
liczba dzieci objętych „programem 500+”	4592	4388	7257
liczba konsultacji pedagogicznych dla rodziców – łącznie, z tego prowadzone przez:	60	35	87
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	33	11	51
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	27	24	36
liczba konsultacji psychologicznych dla dorosłych - łącznie, z tego prowadzone przez:	378	333	582
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (w tym Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia) oraz Agape	354	307	560
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	24	26	22
liczba konsultacji psychologicznych dla dzieci – łącznie	633	712	793
W tym :			
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia)	-	-	95
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	633	712	698
liczba osób korzystających z konsultacji psychologicznych dla dorosłych – łącznie, z tego prowadzone przez:	127	114	203
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (w tym Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia) oraz Agape	51	60	143
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	76	54	60
liczba osób korzystających z konsultacji psychologicznych dla dzieci – łącznie, z tego prowadzone przez:	39	36	75
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia)	-	-	30
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	39	36	45
liczba osób korzystających z warsztatów, szkoleń, treningów – łącznie, z tego prowadzone przez:	392	219	311
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	187	88	137
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	205	81	135
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	-	50	39
liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia dla rodziców – łącznie, z tego prowadzone przez:	54	45	62
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	10	10	19
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	44	35	42
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	0	0	1
liczba zespołów roboczych służących doskonaleniu systemu współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się organizowaniem pomocy rodzinom	42	43	50
liczba rodzin objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi w ramach Programu Wspierania Rodziny	10	6	4
liczba rodzin korzystających z poradnictwa prawnego	312	336	339
liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną	236	278	303
liczba rodzin objętych asystenturą	64	68	67
liczba dzieci skierowanych do pieczy zastępczej (bez względu na formę pieczy)	15	24	20
liczba zatrudnianych asystentów rodziny,	4	4	4
liczba dzieci, którym umożliwiono powrót z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych (dzieci, które wróciły do rodziny biologicznej)	3	2	4
Liczba rodzin wspierających	0	0	0

Liczba Placówek Wsparcia Dziennego, w tym:	6	6	6
- liczba dzieci, które wzięły udział w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego "Aktywatorium" (placówka typu opiekuńczego)	20	20	20
- liczba dzieci, które wzięły udział w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego prowadzonej przez Stowarzyszenie „Rodzina” (placówka typu opiekuńczego)	20	20	20
- liczba dzieci, które wzięły udział w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego prowadzonej przez Towarzystwo „Nowa Kuźnia” pn. „Środowiskowy Klub Profilaktyczny” (placówka typu specjalistycznego)	30	30	30
- liczba dzieci, które wzięły udział w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego prowadzonej przez Stowarzyszenie „Rodzina” pn. „Barka” (placówka typu specjalistycznego)	14	14	14
- liczba dzieci, które wzięły udział w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego prowadzonej przez Puławskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego pn. Drewnia (placówka typu specjalistycznego)	12	12	12
- liczba dzieci, które wzięły udział w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego prowadzonej przez Stowarzyszenie „Barwy Tęczy” pn. Lepsze jutro (placówka typu specjalistycznego)	20	20	20
wysokość środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dzieci w systemie pieczy zastępczej.	393335,00	468915,00	503409,00

źródło: dane ze sprawozdań MOPS i UM Puławy

Tabela obrazuje rodzaje świadczonej pomocy w celu wzmocnienia roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju, ilość odbiorców oraz wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Ich wzrost wynika ze zmiany procentowej odpłatności gminy w kolejnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej oraz z narastających kosztów odpłatności za dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

We wszystkich latach realizacji Programu gmina zapewniała wsparcie asystenta rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Dotychczas Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach zatrudniał 4 asystentów rodziny na podstawie umowy o pracę.

Rodziny wymagające pomocy poza wsparciem finansowym były objęte różnorodną pomocą specjalistyczną adekwatną do zdiagnozowanych potrzeb m.in. pracą socjalną, wsparciem psychologicznym, pedagogicznym, zapewnienia udziału w szkoleniach i warsztatach, grupach wsparcia, terapiach, programach i projektach oraz w poradnictwie prawnym.

Rozwinięty potencjał instytucjonalny miasta w formie podmiotów realizujących zadania na rzecz rodzin i dzieci umożliwia dostępność do zróżnicowanych form pomocy.

Większość trudności mających wpływ na realizację celów trzyletnich programów wynikało z dużych oporów rodzin do podjęcia współpracy.

Do trudności należały:

- brak umiejętności zastosowania zdobytej wiedzy w praktyce;
- niska motywacja do zmian;
- niesystematyczne uczestnictwo w konsultacjach, warsztatach;
- wykluczające się postawy wychowawcze;
- niskie umiejętności komunikowania się;
- zbyt mocno utrwalone nieprawidłowe wzorce wychowawcze;
- wycuczona bezradność;
- uzależnienie od systemu pomocy społecznej;
- niewłaściwa hierarchia wartości,
- negatywny wpływ najbliższego otoczenia,
- trudna sytuacja lokalowa;

- brak możliwości podjęcia pracy.

Mimo wielokierunkowych działań, zaangażowania wielu specjalistów z różnych instytucji nie udało się utrzymać wszystkich dzieci w rodzinach biologicznych z uwagi na trwającą demoralizację rodziców i niewystarczająco silne więzi rodzinne.

Tabela 2. Funkcjonalność rodzin.

	2017	2018	2019
liczba rodzin objętych pomocą społeczną bez względu na liczbę i rodzaj świadczeń	1327	1299	1286
liczba osób, którym przyznano zasiłki pieniężne	993	894	792
liczba osób objętych dożywianiem – zasiłek celowy przyznany w ramach programu Wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”	708	644	573
Liczba osób objętych dożywianiem w formie skierowania na posiłek	751	732	661

Źródło: dane ze sprawozdań MOPS

Przeprowadzona dla potrzeb opracowania raportu ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Puławy diagnoza lokalna, dotyczyła między innymi funkcjonalności rodzin zamieszkujących w mieście w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Jak wynika z pozyskanych danych, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w większości obszarów ulega zmniejszaniu. Zmniejszanie się ilości rodzin, które ubiegały się o pomoc finansową wynika m.in. z wdrożenia programów rządowych. Wzrasta natomiast ilość osób, rodzin, którzy w pomocy społecznej szukają nie wsparcia finansowego, ale innego rodzaju pomocy, jak np. psychologicznego, prawnego. W okresie ostatnich lat zwiększyła się liczba dzieci uczęszczających do publicznych i niepublicznych przedszkoli, wzrosła liczba miejsc w świetlicach szkolnych, oraz liczba klas integracyjnych. Nastąpił też wzrost zainteresowania bezpłatnymi poradami prawnymi, zaś pracownicy socjalni MOPS zanotowali wzrost środowisk w których świadczona jest praca socjalna, co poskutkowało wzrostem wniosków o objęcie rodzin wsparciem asystenta rodziny. Jednocześnie wykazany jest wzrost w zakresie liczby rodzin, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej. Zarówno Dział Integracji i Pomocy Specjalistycznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puławach jak i podmioty pozarządowe, których działania finansowane były z budżetu miasta (w ramach wspierania działań w zakresie sportu, rekreacji, pomocy społecznej) w ostatnich latach realizowały działania mające na celu zachęcanie rodziny do kreatywnego spędzania czasu, krzewienia kultury fizycznej oraz rozbudzania aktywności poznawczej poprzez: udział rodzin/osób w wycieczkach, imprezach, festynach, wyjściach na basen oraz przekazywania rodzinom informacji na temat możliwości udziału w bezpłatnych atrakcjach organizowanych przez Urząd Miasta Puławy i organizacje pozarządowe i zachęcanie do wzięcia w nich udziału.

Tabela 3. Wsparcie rodzin z dziećmi.

Rodzaj świadczenia		2017	2018	2019
1	Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	1593	1585	1466
2	Zasiłki pielęgnacyjne	1856	1836	1832
3	Świadczenie pielęgnacyjne	221	256	292
4	Świadczenie rodzicielskie	251	229	200
5	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (finansowana z budżetu państwa)	356	329	298
6	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (finansowana z budżetu gminy)	397	387	369
7	Fundusz alimentacyjny	386	335	291
8	Świadczenie wychowawcze	3300	3156	4891
9	Świadczenie dobry start	nie występuje	3487	3481

Źródło: dane ze sprawozdań MOPS

W latach 2017-2019 w zakresie realizacji zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych widoczny jest spadek rodzin uprawnionych do świadczeń. Wynika to z faktu niskiego progu dochodowego uprawniającego do świadczeń, tj. 674,00 zł na osobę w rodzinie oraz 764,00 zł na osobę w rodzinie, gdy członkiem rodziny jest niepełnosprawne dziecko. Próg dochody nie był podnoszony przez ustawodawcę od roku 2015.

Znaczący jest także spadek świadczeń związanych z urodzeniem dziecka, tj. zapomogi z tytułu urodzenia dziecka (finansowanych z budżetu państwa i gminy) a także świadczenia rodzicielskiego, które jest związane z opieką matki nad dzieckiem do ukończenia przez dziecko 1 roku życia. Spadek liczy rodzin występuje także w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Jest to także związane z faktem niskiego progu dochodowego uprawniającego do świadczeń, tj. kwoty 800,00 zł na osobę w rodzinie. Do roku 2019 próg dochodu wynosił 725,00 zł na osobę w rodzinie. Wzrost rodzin objętych wsparciem jest znaczący w sprawach świadczeń wychowawczych (500+). Wynika to z faktu, że od dnia 1 lipca 2019 świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko do 18 roku życia bez kryterium dochodowego. Istotny wzrost rodzin objętych pomocą dotyczy także świadczeń pielęgnacyjnych. Jest to związane z faktem, że coraz więcej opiekunów niepełnosprawnych osób dorosłych uzyskuje prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

Podkreślić należy, że wszystkie ww. świadczenia są przyznawane na podstawie tzw. rozstrzygnięć związanych, tzn. że jeżeli wnioskodawca spełnia ustawowe przesłanki do przyznania świadczenia organ ma obowiązek świadczenie przyznać, jeżeli nie spełnia, odmówić przyznania świadczenia. Organ nie ma zatem kompetencji realnego wpływania na liczbę rodzin pobierających świadczenia. Jest to obszar zastrzeżony dla ustawodawcy.

Tabela 4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona osób doświadczających przemocy.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona osób doświadczających przemocy				
	2017	2018	2019	Uwagi
liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	162	150	119	Uwzględniono jedynie wszczęte procedury
liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty”	678	806	768	-
liczba inicjatyw informacyjno-edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	16	15	15	-
Rodzaj inicjatywy:				
Rozpowszechnianie ulotek informacyjnych i plakatów	x	x	x	Materiały zakupione w ramach środków własnych gminy oraz realizowanych przez MOPS projektów
Aktualizowanie strony internetowej UM i MOPS w zakresie problematyki przemocy w rodzinie	x	x	x	-
Kampania społeczna „Seniorzy wśród nas”	x			Organizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Urząd Miasta i MOPS
Kampania społeczna „Moje szczęście w Twoich rękach”		x	x	Organizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Urząd Miasta i MOPS
Prelekcja dla rodziców ZS nr 1 w Puławach	x			Realizatorzy – członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego
Projekt „Szansa na zmianę”		60		Projekt współfinansowany przez MRPiPS
Projekt „Zmiana szansą”			84	Projekt współfinansowany przez MRPiPS
Grupa wsparcia dla osób dotkniętych przemocą	21	19	16	Działania zrealizowane z inicjatywy Zespołu Interdyscyplinarnego
Grupowe wsparcie psychologiczne dla osób stosujących przemoc	15	15	15	
Poradnictwo i wsparcie w ramach telefonu zaufania	71	87	54	Inicjatywy prowadzone w ramach „Programu

	Interwencje w miejscu zamieszkania	4			pomocy całodobowej dla osób doznających przemocy w rodzinie z możliwością udzielenia schronienia”
	Konsultacje prawne	16	22	13	
	Hostel	4	9	14	
	Działalność informacyjno-wspierająca	165	370	204	
	Konsultacje psychologiczne	26	29	33	Inicjatywy prowadzone w ramach programu wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie
	Konsultacje prawne	40	46	48	
	Terapia indywidualna dla osób stosujących przemoc w rodzinie	12	14	16	Inicjatywa prowadzona w ramach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie
	Zajęcia edukacyjne dla rodziców	400	400	400	Inicjatywa prowadzona w ramach programu działań psychoedukacyjnych i terapeutycznych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
	Zajęcia warsztatowe dla rodziców	11	12	25	Inicjatywa prowadzona w ramach programu profilaktycznego pn. „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”
	liczba wniosków o ściganie sprawców przemocy				
	Liczba wniosków o wszczęcie postępowania przygotowawczego w tym:	215	183	250	Dane przekazane przez Prokuraturę Rejonową w Puławach
	Liczba wniosków, w których nie podjęto postępowania przygotowawczego	44	32	51	
	Liczba wniosków, w których wszczęto postępowanie przygotowawcze	171	151	199	

Źródło: dane ze sprawozdań MOPS i ZI

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona osób doświadczających przemocy, realizowane było głównie poprzez realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Jego realizatorami były podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Puławach, tj: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach, Zespół Interdyscyplinarny, Sąd Rejonowy w Puławach, Prokuratura, Komenda Powiatowa Policji w Puławach. W ramach programu podejmowane były inicjatywy informacyjno-edukacyjne na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie między innymi lokalne kampanie społeczne. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach realizował projekty współfinansowane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, których odbiorcami były zarówno osoby doznające przemocy, osoby stosujące przemoc, a także pracownicy puławskich instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach podejmowana była interwencja w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Jak wynika z przedstawianych danych liczba wszczynanych procedur sukcesywnie malała od roku 2017, co może być skutkiem m.in. kampanii informacyjnych i edukacyjnych.

Tabela 5. Przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkomanii i innym uzależnieniom.

Wskaźniki	2017	2018	2019	Uwagi
<i>Przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkomanii i innym uzależnieniom.</i>				
liczba osób objętych działaniami MKRPA				
Liczba nowych wniosków do MKRPA o wszczęcie postępowania	100	92	117	
Liczba spotkań MKRPA – zespół ds. leczenia	42	43	44	
Liczba wniosków MKRPA do Sądu o zastosowanie obowiązku leczenia	31	35	40	
Liczba spraw rozpatrywanych przez Zespół ds. Lecznictwa	176	191	202	
Liczba spraw umorzonych	21	32	23	
Liczba wydanych opinii przez biegłych dot. uzależnienia	40	35	43	
Liczba osób objętych działaniami MONAR				
Liczba osób uzależnionych, które skorzystały z wsparcia punktu MONAR	123	120	130	
Liczba osób, które skorzystały z punktu diagnostyczno-konsultacyjnego HIV/AIDS w MONAR	117	102	120	
Liczba osób korzystających ze wsparcia Stowarzyszenia AGAPE	58	63	59	
Wsparcie udzielone przez Poradnię Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Puławach				
Liczba osób uzależnionych od alkoholu zarejstr. w poradni (stan na 31X)	590	548	605	
Liczba sesji grupowych	2322	2130	2040	
Liczba sesji indywidualnych	1010	908	607	
Liczba konsultacji	1969	2395	2039	
Liczba zarejestrowanych osób współuzależnionych	128	137	141	
Liczba konsultacji dla osób współuzależnionych	313	648	642	
Liczba programów terapeutycznych dla osób uzależnionych / liczba osób uczestniczących	14/91	14/84	13/86	
Program profilaktyczne realizowane w latach 2017-2019				
Program Domowych Detektywów oraz Program Fantastyczne Możliwości	185		Nie realizowano	
Program Młodzieżowe Ochotnicze Pogotowie Rówieśnicze	228 osób			seminarium szkoleniowe dla uczniów
Program Archipelag Skarbów	500	700	400	
Program Wzmocnienia Rodziny dla rodziców i młodzieży w wieku 10-14	20	20	20	Towarzystwo „Nowa Kuźnia”
Program „Spójrz inaczej”	12	12	12	szkolenie dedykowane nauczycielom w celu przygotowania do samodzielnej realizacji programu
Profilaktyczno-Rozwojowy Program Pracy z Dziećmi i Młodzieżą „Alternatywa” – liczba uczniów objętych Programem	I półrocze 1734 II półrocze – 1631 os	I półrocze 1729 II półrocze – 1447 os	I półrocze 1607os II półrocze 1612 os	
Profilaktyczno-Rozwojowy Program Pracy z Dziećmi i Młodzieżą „Alternatywa – liczba konsultacji dla rodziców	225 godz.	250 godz.	277 godz.	
„Survival w Żmijowskach” – warsztaty terenowe	172 osoby			Stowarzyszenie „Rodzina”
zajęcia edukacyjne dla nauczycieli,	500	500	500	Fundacja

	rodziców i pedagogów				'Praesterno' na zlecenie Urzędu Miasta
	Szkoła dla Rodziców i Wychowawców	11	12	25	Stowarzyszenie „Tym Sposobem”

Źródło: dane ze sprawozdań MOPS i UM Puławy

Instytucje miejskie kładą duży nacisk na przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniom. Przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkomanii i innym uzależnieniom opiera się na prowadzeniu działań edukacyjnych, w tym skierowanych do najmłodszych mieszkańców miasta oraz na skutecznym wspieraniu osób uzależnionych i ich rodzin.

Działania realizowane były głównie przez Poradnię Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Puławach, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Puławach, Monar - Poradnię Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Puławach i Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE. Działania tych podmiotów skupione były na poradnictwie specjalistycznym dla osób uzależnionych, w tym na konsultacjach, spotkaniach indywidualnych i grupowych, kierowaniu do stacjonarnych placówek leczenia uzależnień. Działania edukacyjno-informacyjne w zakresie profilaktyki uzależnień, promowanie zdrowego stylu życia bez uzależnień od alkoholu, narkotyków, nikotyny i innych używek realizowane były poprzez prowadzenie w latach 2017-2019 szeregu programów profilaktycznych, w szczególności skierowanych do dzieci i młodzieży. W ramach działań podejmowanych przez Miasto Puławy oraz podmioty realizujące zadania zlecone przez Miasto a związane promocją zdrowego i aktywnego stylu życia oraz tworzeniem warunków do uprawiania sportu, turystyki, aktywnej rekreacji w okresie sprawozdawczym – w latach 2017-2019 realizowano zadania w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej oraz realizowano programy w zakresie profilaktyki uzależnień. Efektem jest upowszechnienie zdrowych nawyków spędzania czasu wolnego, ograniczenie szkód związanych z występowaniem problemu uzależnień, w tym zażywaniem substancji psychoaktywnych, oraz zwiększenie wiedzy mieszkańców miasta na temat problematyki uzależnień i możliwości uzyskania pomocy.

Tabela 6. Zestawienie nakładów ponoszonych na rzecz wzmocnienia rodziny i przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.

Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju w PLN			
Świadczenia z programu 500+,	24 012 765,00	22 977 649,00	31 977 627,00
Wydatki na: świadczenia rodzinne	13 493 390,00	14 070 147,00	15 125 604,00
Fundusz alimentacyjny	2 389 798,00	2 093 743,00	1 858 573,00
Koszt zatrudnienia asystentów rodziny	172 765,42	203 875,46	141 803,94
Koszt ponoszony przez Miasto za pobyt dzieci w pieczy	393 335,00	468 915,00	503 409,00
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona osób doświadczających przemocy			
Wydatki na realizację programu przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar	212 991,00	289 371,00	249 986,00
Przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkomanii i innym uzależnieniom			
Wydatki na realizację programu przeciwdziałania alkoholizmowi	753 547,00	778 566,00	793 609,00
Wydatki na realizację programu przeciwdziałania narkomanii i inne	86 885,00	71 836,00	71 000,00

źródło; dane ze sprawozdań MOPS

Przedstawione dane wskazują, że w ostatnich latach instytucje zaangażowane i odpowiedzialne za podejmowanie inicjatyw na rzecz rodziny podjęły szereg działań zmierzających do poprawy sytuacji rodzin zamieszkujących w mieście. Przełożyło się to na efekty związane z zapewnieniem poczucia bezpieczeństwa rodzin w sferze finansowej jak również niefinansowego wsparcia specjalistycznego. Otwarcie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia, a w nim Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy i w Kryzysie zwiększyło ofertę pomocy specjalistycznej, nie tylko dla rodzin dotychczas objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puławach. Miało to wpływ na zwiększenie dostępności pomocy specjalistycznej dla rodziców i dzieci m.in. poprzez dodatkową ofertę usług psychologa dziecięcego oraz pedagoga.

Widoczny jest wzrost działań interdyscyplinarnych na rzecz rodzin, jak również kontynuowanie dobrej praktyki prowadzenia działań na rzecz rodziny nie tylko przez instytucje, ale również przez organizacje pozarządowe.

Ważnym obszarem działalności na terenie gminy jest prowadzenie placówek wsparcia dziennego zarówno typu opiekuńczego jak również specjalistycznego. Placówki te prowadzone są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach jak również organizacje pozarządowe. Każda z tych placówek znajduje swoich odbiorców, posiada ofertę wsparcia dla dzieci, odgrywa ogromną rolę we wsparciu rodzin w wychowywaniu młodego pokolenia.

W ostatnich latach obserwujemy wzrost liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Zjawisko to ma miejsce na terenie całego kraju.

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych tylko część dzieci powraca do rodzin biologicznych, a większość po odebraniu rodzicom pozostaje w systemie pieczy zastępczej. Praca asystenta rodziny i innych specjalistów pomaga rodzinom podnieść umiejętności opiekuńczo-wychowawcze oraz przygotować rodziny na powrót dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Działania te mają również ogromne znaczenie na poziomie profilaktycznym, kiedy takim wsparciem obejmowane są rodziny z niskimi umiejętnościami opiekuńczo-wychowawczymi.

Aby dotychczas podejmowane działania miały trwały charakter powinny być systematycznie realizowane w kolejnych latach przez instytucje oraz organizacje działające w obszarze wsparcia dziecka i rodziny we wszystkich obszarach ze szczególnym uwzględnieniem działań interdyscyplinarnych.

IV. Cel programu

1. Cel główny i cele szczegółowe

Cel główny: Wzmocnienie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu.

Cel Programu wpisuje się zarówno w dokumenty strategiczne takie jak Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta Puławy, jak również wynika z obowiązującego ustawodawstwa. Ustawodawca traktuje bowiem rodzinę i konieczność jej wspierania przez instytucje i podmioty zewnętrzne jako priorytet w prawidłowym funkcjonowaniu społeczności – poczynając od kręgów wewnętrznych – rodzinnych, poprzez społeczności lokalne zamieszkujące określone terytorium gminy/ miasta a kończąc na społeczności jako obywatelach kraju. Stąd określone niżej cele szczegółowe odnoszą się zarówno do rodzin funkcjonujących prawidłowo i nie wymagających znaczącego wsparcia instytucjonalnego a jedynie okazjonalnego korzystania z istniejącego potencjału miejskiego, jak i do rodzin przeżywających trudności i wymagających zaangażowania instytucji i innych podmiotów w pomoc, której celem będzie utrzymanie rodziny w całości oraz dobrobycie emocjonalnym odpowiednim zabezpieczeniu finansowym.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie kompetencji i umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny.

Kompetencja to pewna dyspozycja człowieka wyrażająca się odpowiednim zakresem wiedzy oraz umiejętnościami koniecznymi do skutecznej realizacji konkretnych zadań. Kompetencje rodzicielskie obejmują: umiejętności komunikacyjne, nawiązywanie kontaktów, rozwiązywania konfliktów, adekwatnego zachowania się wobec dziecka, przyjmowania na siebie odpowiedzialności za własne sprawstwo. Rodzice kompetentni wychowawczo mają świadomość własnej odpowiedzialności za rozwój i wychowanie dziecka, posiadają wiedzę na temat dziecka i jego potrzeb, posiadają wiedzę na temat własnej roli w procesie wychowania, sposobów oddziaływań wychowawczych, posiadają różnorodne umiejętności wychowawcze.

2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i zapewnienie pomocy rodzinom dotkniętym problemami społecznymi.

Abraham Maslow twierdził, że potrzeby ludzkie mają ścisłą hierarchię i tylko spełnienie jednej może powodować zaspokajanie kolejnej. Zgodnie z tą hierarchią potrzeb wyróżnia się pięć grup ludzkich potrzeb: potrzeby fizjologiczne, potrzebę bezpieczeństwa, potrzebę miłości oraz potrzebę szacunku i potrzebę samorealizacji. Zaproponowany cel szczegółowy odwołuje się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa rodzin. Do potrzeb bezpieczeństwa zaliczamy: ochronę przed fizyczną i psychiczną szkodą, brak obawy przed stratą pracy, brak obawy o siebie i bliskich, stabilizację, opiekę, wolność od lęku i chaosu, potrzebę porządku i prawa itp. Do tej grupy można również zaliczyć potrzebę pewności siebie, ładu, potrzebę oparcia. Jednocześnie w cel

ten ma doprowadzić do zapewnienia pomocy instytucjonalnej rodzin dotkniętych wieloma problemami społecznymi będących przeszkodą dla efektywnego funkcjonowania rodziny, w tym pomocy finansowej.

3. Wypromowanie zdrowego stylu życia.

Z definicji opracowanej przez Światową Organizację Zdrowia wynika, że zdrowie jest całkowitym fizycznym, psychicznym i społecznym dobrostanem człowieka. Zachowanie zdrowego stylu życia w obecnych czasach to duże wyzwanie w związku z szeregiem chorób cywilizacyjnych, dostępnością do alkoholu, używek, niezdrowej diety czy braku aktywności fizycznej. Ideą Programu jest promowanie zdrowego stylu życia poprzez wskazanie dostępnych możliwości oraz promowanie kultury fizycznej, akcji profilaktycznych wskazujących na szkodliwość używek oraz dbanie o prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży.

Do realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych wymagane jest podjęcie określonych działań – które wpisując się w działania konkretnych instytucji/podmiotów pracujących na rzecz puławskich rodzin w efekcie doprowadzą do wzmacniania rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu.

2. Działania realizowane w ramach celów szczegółowych.

Cel szczegółowy – Zwiększenie kompetencji i umiejętności opiekuńczo-wychowawczych

Działania:

1. Umożliwienie korzystania z pomocy specjalistycznej:

- wsparcie pedagogiczne (konsultacje i grupy terapeutyczne),
- wsparcie psychologiczne (terapia, wsparcie indywidualne i grupowe),
- wsparcie asystenta rodziny,
- praca socjalna,
- organizowanie treningów i warsztatów
- grupy wsparcia i grupy samopomocowe
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi.

Cel szczegółowy – zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i zapewnienie pomocy rodzinom dotkniętym problemami społecznymi

Działania:

1. Realizowanie pomocy finansowej i rzeczowej:

- świadczenia pomocy społecznej,
- świadczenia rodzinne i dodatki,
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
- stypendium szkolne i zasiłek szkolny.

2. Organizowanie wsparcia środowiskowego i aktywizowanie społeczności lokalnej:

- prowadzenie akcji społecznych,
- angażowanie wolontariuszy,
- angażowanie rodzin wspierających,
- tworzenie grup samopomocowych,
- realizacja projektów i programów.

3. Wspieranie grup szczególnego ryzyka:

- działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- realizacja programów i projektów (w tym profilaktycznych),
- rozwiązywanie i łagodzenie konfliktów rodzinnych i środowiskowych,

- terapia,
- poradnictwo prawne,
- aktywizacja społeczno-zawodowa,
- wsparcie asystenta (w tym asystenta osoby niepełnosprawnej)
- praca socjalna,
- tworzenie mieszkań chronionych,
- działalność placówek wsparcia dziennego,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi,
- grupy wsparcia i samopomocowe,
- opieka wytchnieniowa,
- monitorowanie sytuacji rodzin, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej,
- współpraca podmiotów działających na rzecz rodziny.

4. Udział specjalistów działających na rzecz rodziny w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe:

- szkolenie przedstawicieli podmiotów działających na rzecz rodziny.

Cel szczegółowy – Wypromowanie zdrowego stylu życia

Działania:

1. Prowadzenie działań profilaktycznych

- realizację programów prozdrowotnych i przeciwdziałających uzależnieniom,
- organizację spotkań edukacyjnych i prozdrowotnych.

2. Kształtowanie umiejętności konstruktywnego spędzania czasu wolnego

- animowanie życia kulturalnego,
- upowszechnianie sportu i rekreacji.

3. Określenie wskaźników celów szczegółowych.

1. Zwiększenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny.	
Działania	Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego w danym roku
Umożliwienie korzystania z pomocy specjalistycznej:	
-wsparcie pedagogiczne (konsultacje i grupy terapeutyczne)	-liczba osób dorosłych korzystających z konsultacji pedagogicznych -liczba dzieci korzystających ze wsparcia pedagogicznego -ilość osób u których zaobserwowano wzrost poziomu umiejętności w zakresie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych
-wsparcie psychologiczne (terapia, wsparcie indywidualne i grupowe)	-liczba osób dorosłych korzystających ze wsparcia psychologicznego -liczba dzieci korzystających ze wsparcia psychologicznego -ilość osób dorosłych, u których zaobserwowano wzrost poziomu umiejętności w zakresie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych
-wsparcie asystenta rodziny	-liczba rodzin objętych wsparciem asystenta, -liczba rodzin, które zakończyły współpracę z asystentem ze względu na zrealizowanie planu pracy -ilość osób objętych wsparciem asystenta, u których zaobserwowano wzrost poziomu umiejętności w zakresie

	<p>opiekuńczo – wychowawczym</p> <p>-ilość osób objętych wsparciem asystenta, u których zaobserwowano wzrost poziomu umiejętności w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego</p> <p>-ilość osób objętych wsparciem asystenta, u których zaobserwowano wzrost poziomu umiejętności w zakresie prowadzenia zdrowego stylu życia, w tym dbania o zdrowie</p> <p>-ilość osób objętych wsparciem asystenta, u których zaobserwowano wzrost poziomu umiejętności w zakresie załatwiania spraw urzędowych</p>
-praca socjalna	- liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną
-organizowanie treningów i warsztatów	<p>- liczba treningów i warsztatów</p> <p>- liczba uczestników treningów i warsztatów</p> <p>- liczba uczestników, których poziom wiedzy wzrósł po ukończeniu szkolenia</p>
-grupy wsparcia i samopomocowe	<p>- liczba działających grup wsparcia i samopomocowych</p> <p>- liczba osób korzystających z grup wsparcia i samopomocowych</p> <p>- ilość osób, u których nastąpił wzrost poziomu wiedzy w zakresie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych</p>
-specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi	-liczba rodzin objętych pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych
2. Zwiększenie bezpieczeństwa i zapewnienie pomocy rodzinom dotkniętym problemami społecznymi.	
Działania	Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego w danym roku
Realizowanie pomocy finansowej i rzeczowej:	
- świadczenia pomocy społecznej	<p>-liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej</p> <p>-liczba rodzin korzystających z pomocy w ramach rządowego programu „Posiłek w domu i w szkole”</p> <p>-liczba rodzin z dziećmi, które zaprzestały korzystać ze świadczeń pomocy społecznej z powodu poprawy warunków materialnych</p>
<p>- świadczenia rodzinne i dodatki</p> <p>- świadczenia z funduszu alimentacyjnego</p>	<p>-liczba rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego i dodatków</p> <p>-liczba rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego</p>
- stypendium szkolne i zasiłek szkolny	<p>-liczba rodzin korzystających ze stypendium szkolnego,</p> <p>-liczba rodzin korzystających z zasiłku szkolnego</p>
Organizowanie wsparcia środowiskowego i aktywizowanie społeczności lokalnej:	
prowadzenie akcji społecznych	- liczba akcji społecznych
angażowanie wolontariuszy	<p>- liczba aktywnych wolontariuszy</p> <p>- liczba zawartych umów wolontariackich</p>
angażowanie rodzin wspierających	- liczba rodzin wspierających
tworzenie grup samopomocowych	- liczba utworzonych grup samopomocowych
realizacja projektów i programów	- liczba realizowanych projektów i programów
Wspieranie grup szczególnego ryzyka:	
- działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	<p>-liczba działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>-liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty</p> <p>-liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty</p> <p>-liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty</p> <p>-liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego</p> <p>-liczba posiedzeń grup roboczych w ramach procedur NK</p> <p>-liczba skierowanych wniosków do Prokuratury</p>

	-liczba skierowanych wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- realizacja programów i projektów, w tym profilaktycznych	-liczba zrealizowanych projektów i programów, w tym profilaktycznych
- rozwiązywanie i łagodzenie konfliktów rodzinnych i środowiskowych	-liczba osób korzystających z mediacji -ilość zawartych ugód
- terapia	-liczba rodzin korzystających z terapii rodzinnej -liczba rodzin, które ukończyły terapię
- poradnictwo prawne	-liczba osób korzystających z pomocy prawnej
- aktywizacja społeczno-zawodowa	-liczba osób objętych wsparciem Klubu Integracji Społecznej -liczba szkoleń społeczno-zawodowych -liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne
- wsparcie asystenta, w tym asystenta osoby niepełnosprawnej	-liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w ramach programu „Za życiem” -liczba osób korzystających ze wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej
- praca socjalna	-liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną, -liczba wniosków do sądu rodzinnego (o wgląd, o podjęcie działań) - liczba wniosków skierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- tworzenie mieszkań chronionych	-liczba mieszkań chronionych -liczba miejsc w mieszkaniach chronionych
- działalność placówek wsparcia dziennego	-liczba placówek wsparcia dziennego -liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi	-liczba rodzin objętych pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych
- grupy wsparcia i samopomocowe	-liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia -ilość osób, u których nastąpił wzrost poziomu wiedzy i umiejętności
- opieka wytchnieniowa	-liczba rodziców i opiekunów korzystających z opieki wytchnieniowej
- monitorowanie sytuacji rodzin, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej	-liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej -liczba rodzin, które podjęły współpracę z asystentem, gdzie dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej -liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych -liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych
- współpraca podmiotów działających na rzecz rodziny	-liczba posiedzeniem w sprawie oceny okresowej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej -liczba posiedzeń zespołów roboczych w zakresie realizowania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- udział specjalistów działających na rzecz rodziny w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe	-liczba osób biorących udział w szkoleniach -liczba szkoleń -liczba uczestników, których poziom wiedzy wzrósł po ukończeniu szkolenia
3. Wypromowanie zdrowego stylu życia.	

Działania	Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego w danym roku
Prowadzenie działań profilaktycznych poprzez:	
- realizację programów prozdrowotnych i przeciwdziałających uzależnieniom	- liczba realizowanych projektów i programów
- organizację spotkań edukacyjnych i prozdrowotnych	- liczba spotkań edukacyjnych i prozdrowotnych
Kształtowanie umiejętności konstruktywnego spędzania czasu wolnego poprzez:	
- animowanie życia kulturalnego	- liczba wydarzeń rekreacyjnych - liczba wydarzeń kulturalnych
- upowszechnianie sportu i rekreacji	- liczba imprez sportowych

V. Realizacja Programu

1. Harmonogram realizacji Programu

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny.				
Działania	2021	2022	2023	
Umożliwienie korzystania z pomocy specjalistycznej: -wsparcie pedagogiczne (konsultacje i grupy terapeutyczne) -wsparcie psychologiczne (terapia, wsparcie indywidualne i grupowe) -wsparcie asystenta rodziny -praca socjalna -organizowanie treningów i warsztatów -grupy wsparcia i samopomocowe -specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi	X	X	X	
Cel szczegółowy 2. Zwiększenie bezpieczeństwa i zapewnienie pomocy rodzinom dotkniętym problemami społecznymi.				
Działania	2021	2022	2023	
Realizowanie pomocy finansowej i rzeczowej	X	X	X	
Organizowanie wsparcia środowiskowego i aktywizowanie społeczności lokalnej: -prowadzenie akcji społecznych -angażowanie wolontariuszy -angażowanie rodzin wspierających -tworzenie grup samopomocowych -realizacja projektów i programów	X	X	X	
Wspieranie grup szczególnego ryzyka: -działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie -realizacja programów i projektów (w tym profilaktycznych) -rozwiązywanie i łagodzenie konfliktów rodzinnych i środowiskowych -terapia -poradnictwo prawne -aktywizacja społeczno-zawodowa -wsparcie asystenta (w tym asystenta osoby niepełnosprawnej) -praca socjalna -tworzenie mieszkań chronionych -działalność placówek wsparcia dziennego -specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi -grupy wsparcia i samopomocowe -opieka wytchnieniowa -monitorowanie sytuacji rodzin, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej -współpraca podmiotów działających na rzecz rodziny	X	X	X	
Udział specjalistów działających na rzecz rodziny w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe	X	X	X	

Cel szczegółowy 3. Wypromowanie zdrowego stylu życia.			
Działania	2021	2022	2023
Prowadzenie działań profilaktycznych poprzez: - realizację programów prozdrowotnych i przeciwdziałających uzależnieniom - organizację spotkań edukacyjnych i prozdrowotnych	X	X	X
Kształtowanie umiejętności konstruktywnego spędzania czasu wolnego poprzez: -animowanie życia kulturalnego -upowszechnianie sportu i rekreacji	X	X	X

2. Odbiorcy

Odbiorcami Programu są:

1. Rodziny z terenu miasta Puławy, w szczególności przeżywające trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz te, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

2. Dzieci i młodzież, pozbawione właściwej opieki w swoim środowisku rodzinnym.

3. Przedstawiciele różnych instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i ich rodzin.

3. Realizatorzy

W realizacji zadań Programu udział biorą poszczególne działy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puławach:

- Dział Pomocy Środowiskowej - wnioskowanie i przyznawanie pomocy finansowej i prowadzenie pracy socjalnej, organizowanie społeczności lokalnej,
- Dział Integracji i Pomocy Specjalistycznej, w tym:
 - Zespół ds. Rodziny – wspieranie rodzin w ramach pracy asystentów rodzin, oraz realizowanie działań wynikających z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
 - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – realizowanie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, podejmowanie bezpośredniej pracy z rodzinami doświadczającymi przemocy, w tym prowadzenie grup wsparcia dla kobiet dotkniętych przemocą domową, grup terapeutycznych dla mężczyzn,
 - Klub Integracji Społecznej – aktywizacja społeczna i zawodowa klientów, realizowanie projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych oraz działań wynikających z ustawy o zatrudnieniu socjalnym i rozporządzenia w sprawie prac społecznie użytecznych,
 - Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia - świadczenie usług specjalistycznych dla osób w kryzysie oraz doświadczających przemocy, prowadzenie mieszkań chronionych, realizacja projektów i programów pomocowych,
 - Dział Świadczeń Rodzinnych w MOPS - prowadzenie polityki prorodzinnej państwa poprzez obsługę świadczeń rodzinnych i dodatków do świadczeń,

Pozostałe instytucje, podmioty i organizacje realizujące Program Wspierania Rodziny dla Miasta Puławy na lata 2021-2023

- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji - realizacja zadań w zakresie sportu i rekreacji,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - realizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii
- Powiatowe, Miejskie i Osiedlowe Domy Kultury - animowanie życia kulturalnego w mieście,
- Komenda Powiatowa Policji w Puławach – realizacja procedury Niebieskie karty, realizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
- Szkoły, przedszkola, żłobki – działania wspierające rodziny- funkcja wychowawcza, kształtująca i opiekuńcza, działania edukacyjne na rzecz dzieci i młodzieży, prowadzenie akcji profilaktycznych,

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach - realizacja działań na rzecz rodzin wynikająca z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Puławach – wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dzieci i młodzieży, realizowanie programów i projektów edukacyjnych i prozdrowotnych,
- Sąd Rejonowy i Prokuratura Rejonowa w Puławach - wdrażanie pracy z rodziną i pomoc w prawidłowym wypełnianiu roli opiekuńczo – wychowawczej przez rodziców (opiekunów),
- Poradnie Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia – realizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Organizacje pozarządowe prowadzące działania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny, oraz działania kulturalne, edukacyjne, sportowe i inne działania pomocowe skierowane do dzieci, młodzieży oraz rodzin m.in. Stowarzyszenie Rodzina, Towarzystwo Nowa Kuźnia, Fundacja Praesterno, Stowarzyszenie Tym Sposobem.
- Urząd Miasta Puławy w zakresie działań kulturalnych, edukacyjnych, sportowych promujących rodzinę wraz z wzmocnianiem więzi pokoleniowych.

4. Finansowanie

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Puławy na lata 2021-2023 odbywać się będzie w ramach środków budżetu państwa, budżetu gminy, środków unijnych oraz środków pozabudżetowych.

5. Monitoring i ewaluacja

Koordynatorem Miejskiego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Puławy na lata 2021-2023 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach.

Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez sporządzenie rocznego sprawozdania z przeprowadzonych działań w oparciu o wskaźniki ilościowe i jakościowe określające stopień realizacji celów szczegółowych. Zgodnie z art. 179 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny, sprawozdanie z realizacji Programu przedłożone zostanie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miasta Puławy.

6. Przewidywane efekty Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być poprawa funkcjonowania dziecka i jego opiekunów w środowisku rodzinnym i społecznym przez wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.